

GENERALNY DYREKTOR OCHRONY ŚRODOWISKA

Andrzej Szweda-Lewandowski

Warszawa, 25-05-2021 r.

DOOŚ-TSOOŚ.411.15.2021.BW/aba/KD.6

Pan Przemysław Daca
Prezes Państwowego Gospodarstwa
Wodnego Wody Polskie

Szanowny Panie Prezesie,

W związku z wnioskiem z dnia 28 kwietnia 2021 r., znak: KPP.602.19.2021, o uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko (dalej: prognoza) dla projektu *aktualizacji planu zarządzania ryzykiem powodziowym* (dalej: aPZRP) **dla obszaru dorzecza Niemna (region wodny Niemna)**, na podstawie art. 53 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2021 r. poz. 247; dalej: ustawa ooś), przedstawiam następujące stanowisko.

Prognoza dla projektu aPZRP powinna w pełnym zakresie odpowiadać wymaganiom wynikającym z art. 51 ust. 2 ustawy ooś, według kolejności ustalonej w tym przepisie oraz przy zachowaniu warunków, o których mowa w art. 52 ust. 1 i 2 ww. ustawy. Prognoza powinna odnosić się do pełnej wersji projektowanego dokumentu i obejmować wszystkie zaplanowane do realizacji działania (techniczne i nietechniczne) mogące oddziaływać na środowisko, zwłaszcza na obszary cenne przyrodniczo, niezależnie od ich statusu formalnego np. prawdopodobieństwa uzyskania dofinansowania lub prawdopodobieństwa realizacji. Analiza zawarta w prognozie powinna zostać dostosowana stopniem szczegółowości do stopnia szczegółowości zapisów projektowanego dokumentu. W przypadku aPZRP, ze względu na wysoki poziom szczegółowości zapisów tego dokumentu, w prognozie należy również zastosować wysoki poziom szczegółowości analiz. W prognozie zasadne jest także odniesienie się do innych dokumentów o charakterze planistycznym i strategicznym z zakresu gospodarki wodnej, zwłaszcza ochrony przeciwpowodziowej (m. in. Plan przeciwdziałania skutkom suszy, Plany gospodarowania wodami) oraz uwzględnienie informacji zawartych w sporządzonych dla nich prognozach. Zaleca się także przeanalizować uwagi do prognoz zawarte w opiniach wydanych przez właściwe organy na podstawie art. 54 ust. 1 ustawy ooś, w celu uniknięcia powielania błędów. Jeżeli dla uwzględnionych w aPZRP przedsięwzięć zostały opracowane raporty o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, wydane zostały

decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach lub oceny wodnoprawne, to w prognozie należy również uwzględnić informacje wynikające z tych dokumentów. Zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt 3 ustawy ooś, prognoza powinna w sposób uzasadniony i racjonalny przedstawić rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, a także analizę racjonalnych rozwiązań alternatywnych. Przedstawione w prognozie propozycje w zakresie metod i częstotliwości monitoringu powinny być opracowane w sposób pozwalający na ocenę rzeczywistego wpływu realizacji założeń projektu aPZRP na środowisko przyrodnicze oraz na ocenę skuteczności zaproponowanych działań minimalizujących. Należy także poddać wnikliwej analizie i szczegółowo uzasadnić w prognozie wnioski w zakresie możliwości wystąpienia oddziaływań na środowisko o charakterze transgranicznym.

W prognozie należy dokonać opisu stanu środowiska w sposób umożliwiający określenie rodzajów i skali przewidywanych oddziaływań oraz określenie zmian spowodowanych realizacją aPZRP, które mogą zaistnieć w przyszłości. Prognoza powinna umożliwić identyfikację na jak najwcześniejszym etapie potencjalnych kolizji z obszarami przyrodniczymi, kulturowymi oraz ewentualnych konfliktów społecznych. Ze względu na wrażliwość elementów środowiska, które mogą być dotknięte skutkami realizacji postanowień projektu aPZRP, jest niezwykle istotne, aby jak najwcześniej zidentyfikować negatywne oddziaływania, w tym także o charakterze pośrednim oraz oddalone w sensie przestrzennym i zaprojektować odpowiednie modyfikacje planowanych działań lub środki zaradcze.

W prognozie powinna zostać zawarta szczegółowa analiza wpływu realizacji założeń aPZRP na stan i funkcjonowanie wszystkich obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (Dz. U. z 2020 r. poz. 55, ze zm.; dalej jako ustawa o ochronie przyrody) znajdujących się w obszarze oddziaływania tego dokumentu, w szczególności na cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność tych obszarów i powiązania pomiędzy nimi, a także na korytarze ekologiczne (zgodnie z Mapą przebiegu korytarzy ekologicznych w Polsce opracowaną przez Zakład Badania Ssaków PAN w Białowieży na zlecenie Ministerstwa Środowiska w 2005 r., aktualizacja w 2012 r.). Wskazane jest utworzenie zestawienia wszystkich form ochrony przyrody wymienionych w art. 6 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, z którymi kolidują (w rozumieniu możliwego oddziaływania, a nie tylko kolizji przestrzennej) planowane przedsięwzięcia. Należy określić wpływ działań zawartych w projekcie aPZRP na prawnie chronione gatunki fauny i flory, zwłaszcza gatunki wodne i od wody zależne (np. ichtiofaunę jako grupę najbardziej narażoną na oddziaływanie ze strony urządzeń wodnych) oraz na ekosystemy i siedliska wodne. Analiza wpływu realizacji postanowień dokumentu na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego powinna z podobną uwagą traktować zarówno sytuacje bezpośredniego zagrożenia dla gatunków i siedlisk przyrodniczych, jak również oddziaływania pośrednie. Z uwagi na fakt, że projekt aPZRP zakłada budowę wielu wielkopowierzchniowych zbiorników wodnych, należy przedstawić wpływ tych zbiorników na zmiany warunków pogodowych, w tym zjawisko zwiększonego parowania i powstawania komórek burzowych mogących powodować nawalne deszcze. Wskazane jest zastosowanie wytycznych Komisji Europejskiej w zakresie uwzględniania problematyki zmian klimatu i różnorodności biologicznej w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko. W prognozie powinno także znaleźć się odniesienie do kwestii rozprzestrzeniania się gatunków obcych, w szczególności gatunków inwazyjnych, w przypadku których często tempo kolonizacji nowych obszarów jest zależne od stopnia przekształcenia naturalnych siedlisk.

Przy analizach dotyczących wpływu na środowisko, w tym na obszary Natura 2000, koniecznym jest wskazanie nie tylko samego charakteru oddziaływań, ale również określenie czy są one znaczące. We wnikliwy sposób należy zbadać kwestię wpływu aPZRP na obszary Natura 2000, w szczególności na siedliska przyrodnicze oraz gatunki roślin i zwierząt, będące przedmiotami ochrony w tych obszarach. Należy podkreślić, że analizy w powyższym zakresie powinny uwzględniać wszystkie obszary Natura 2000, na które może wpływać dana inwestycja, niezależnie od tego, czy przedsięwzięcie realizowane jest w granicach obszaru, czy poza nim. W przypadku identyfikacji w prognozie znaczącego negatywnego oddziaływania na obszary Natura 2000 w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 17 ustawy ooś lub braku możliwości wykluczenia tego oddziaływania, należy podkreślić, że zgodnie z art. 55 ust. 2 ustawy ooś, projekt dokumentu nie może zostać przyjęty, o ile nie zostaną spełnione łącznie wszystkie przesłanki, o których mowa w art. 34 ustawy o ochronie przyrody. W przypadku stwierdzenia znaczącego negatywnego oddziaływania na obszary Natura 2000, należy w prognozie wyraźnie wykazać i uzasadnić spełnienie tych przesłanek.

W związku z planowaną realizacją działań technicznych i nietechnicznych związanych bezpośrednio z gospodarką wodną oraz ingerencją w wody powierzchniowe i podziemne, należy ocenić wszystkie działania pod względem ich wpływu na możliwość osiągnięcia celów środowiskowych, o których mowa w art. 56, art. 57, art. 59 oraz w art. 61 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne* (Dz. U. z 2021 r. poz. 624) określonych dla jednolitych części wód powierzchniowych lub podziemnych lub obszarów chronionych zależnych od wód. Stosowna analiza w tym zakresie powinna zostać przeprowadzona adekwatnie do poziomu szczegółowości projektu aPZRP i zawierać w szczególności:

- identyfikację czynników oddziaływania na osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych, w tym obszarów chronionych, o których mowa w art. 16 pkt 32 ustawy *Prawo wodne*, na etapie realizacji i eksploatacji działań objętych dokumentem;
- przedstawienie, na jakie elementy klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych oraz ich składowe będzie oddziaływała realizacja działań objętych dokumentem,
- ocenę wpływu czynników oddziaływania na poszczególne elementy klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych i ich składowe oraz obszary chronione, o których mowa w art. 16 pkt 32 ustawy *Prawo wodne*, w zakresie oddziaływań bezpośrednich i pośrednich, krótko i długoterminowych, prawdopodobieństwa ich występowania oraz ich odwracalności;
- przedstawienie analizy ewentualnych oddziaływań skumulowanych na jednolite części wód powierzchniowych i podziemnych,
- przedstawienie planowanych działań mających na celu: unikanie, zapobieganie i ograniczenie oddziaływań na możliwość osiągnięcia celów środowiskowych na etapach realizacji i eksploatacji planowanych działań,
- opis możliwych do realizacji innych rozwiązań projektowych uwzględniających szczególne cechy planowanych działań.

Inwestycje posiadające konkretne lokalizacje powinny zostać ocenione zgodnie z ich przewidywanym oddziaływaniem na konkretne jednolite części wód i wskazane dla nich cele środowiskowe. W przypadku identyfikacji działań mogących spowodować nieosiągnięcie dobrego stanu wód lub pogorszenie dobrego stanu wód, należy wykazać spełnienie

warunków, o których mowa w art. 68 ustawy *Prawo wodne*, wraz z uzasadnieniem spełnienia tych warunków. Dodatkowo, w analizie należy uwzględnić odcinki rzek priorytetowe dla udroźnienia ciągłości morfologicznej w kontekście osiągnięcia dobrego stanu i potencjału jednolitych części wód powierzchniowych.

W związku z charakterem zjawisk, których dotyczy projekt aPZRP, szczególnie istotna jest ocena adekwatności proponowanych działań do zakładanych celów, przy uwzględnieniu korzystnych i niekorzystnych interakcji tych działań z innymi elementami, czynnikami i procesami, także tymi, których nie obejmują zapisy projektowanego dokumentu. Należy zwrócić szczególną uwagę na kompleksowość analiz, które powinny obejmować wszystkie istotne na objętym opracowaniem terenie uwarunkowania środowiskowe i antropogeniczne oraz zachodzące pomiędzy nimi relacje. Wszystkie zawarte w prognozie analizy powinny zostać przedstawione zarówno w sposób jednostkowy, jak i skumulowany. Oddziaływania skumulowane należy zidentyfikować, przeanalizować i ocenić zarówno pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami zaplanowanymi do realizacji w ramach projektu aPZRP jak i pomiędzy aPZRP, a przedsięwzięciami istniejącymi, realizowanymi bądź planowanymi do realizacji, ujętymi w innych dokumentach. Poszczególne wskazane w projektowanym dokumencie działania powinny być zawsze oceniane w kontekście wszystkich istotnych uwarunkowań i potrzeb, a także w kontekście pozostałych zapisów projektu.

Zaleca się potraktowanie ze szczególną uwagą analiz o charakterze przestrzennym oraz przedstawienie lokalizacji planowanych działań na tle innych form wykorzystywania przestrzeni (np. korytarzy ekologicznych czy obszarów chronionych) na mapach. Podobne zalecenie dotyczy wszelkich innych istotnych zjawisk o charakterze przestrzennym oraz interakcji tych zjawisk.

Zwracam uwagę, że metodyka sporządzania prognozy, jej zakres oraz stopień szczegółowości powinny być, na ile to możliwe, przy zachowaniu adekwatności do zakresu i stopnia szczegółowości poszczególnych projektów aPZRP, tożsame dla wszystkich sześciu obszarów dorzeczy, dla których te dokumenty będą przygotowywane.

Z poważaniem,

ANDRZEJ SZWEDA-LEWANDOWSKI
Generalny Dyrektor
Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/